

VSEBINA 3. ŠTEVILKE „ DELEGATSKEGA VESTNIKA ”

- zasedali bodo zbori občinske skupščine 18. maja
- spremenjeni pogoji narekujejo dopolnjevanje srednjeročnih planskih aktov
- ali smo lahko z uresničevanjem srednjeročnega družbenega plana občine v letu 1981 zadovoljni?

Predsednica Družbenopolitičnega zbora ter predsednika Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti

SKLICUJEJO

seje zborov občinske skupščine. Seje bodo v torek, dne 18. maja 1982, ob 8. uri v veliki sejni dvorani Skupščine občine Murska Sobota. Predsednika zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti predlagata za sejo naslednji

dnevni red:

1. izvolitev verifikacijskih komisij
2. poročilo verifikacijskih komisij
3. potrditev zapisov: 1. seje Zbora združenega dela, 1. seje Zbora krajevnih skupnosti, 1. seje Družbenopolitičnega zbora in 1. skupne seje vseh treh zborov občinske skupščine
4. analiza gospodarskih gibanj in uresničevanje Družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985 v letu 1981
5. informacija o izvajanju dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981
6. analiza spremenjenih pogojev in okvirov za dopolnjevanje srednjeročnih planskih aktov v občini Murska Sobota za obdobje 1981—1985
7. informacija o problematiki zdravstvenega varstva v občini Murska Sobota
8. informacija o izvedbi mladinske delovne akcije »Goričko 81« in pripravi na akcijo v letu 1982
9. predlog odloka o sprejetju zazidalnega načrta za zaselek Pušča v k. o. Černelavci

10. osnutek odloka o sprejetju zazidalnih načrtov za posamezna območja v naselju Bakovci
11. osnutek odloka o poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč v občini M. Sobota ter koristi za razlašeno stavbno zemljišče za posamezna območja v občini M. Sobota za leto 1982
12. osnutek odloka o zaključnem računu proračuna občine Murska Sobota za leto 1981
13. delegatska vprašanja in odgovori na vprašanja
14. predlogi, sklepi, mnenja in obvestila

Predsednica Družbenopolitičnega zbora pa predlaga dnevni red:
1. Ugotovitev pristonosti delegatov na seji,

na to pa bo zbor obravnaval 3., 4., 5., 6., 7., 13. in 14. točko dnevnega reda ostalih dveh zborov občinske skupščine.

Gradivo za obravnavo 4. in 6. točke dnevnega reda je objavljeno v današnji 3. številki Delegatskega vestnika, gradivo za obravnavo ostalih točk iz dnevnega reda pa so prejeli vodji delegacij in konferenc delegacij, vključno z informacijo o problematiki zdravstvenega varstva v občini Murska Sobota, ki bo objavljena v naslednji 4. številki. Delegatskega vestnika dne 13. maja 1982. Kljub prizadevanju, da bi informacijo, ki živo zadeva interes slehernega občana naše občine objavili že v današnji številki Delegatskega vestnika ter tako pravočasno omogočili, da preko svojega delegata vpliva na oblikovanje stališč, ki jih bo do tega vprašanja zavzela Občinska skupščina, nam to zaradi omejenega prostora, ki nam je na voljo, ni uspelo.

Analiza gospodarskih gibanj in uresničevanje družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981 — 1985 v letu 1981

1. UVOD

V predloženi analizi so prikazana globalna gospodarska gibanja, prihodki in odhodki skupne in splošne porabe ter uresničevanje ciljev in nalog iz resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Murska Sobota v letu 1981.

Leto 1981 je bilo prvo leto v srednjeročnem planskem obdobju 1981—1985, za katerega so po družbenem planu bila predvidena nekoliko nižja gospodarska gibanja in umirjenje inflacijskih trendov, ki so bili prisotni v preteklem srednjeročnem obdobju. Kljub zaostreni kontroli izvajanja politike cen so za leto 1981 značilna močna inflacijska gibanja, ki so vplivala na večje zaostajanje rasti dohodka od celotnega prihodka in zmanjšanje likvidnosti gospodarstva. Zaradi sprememb kot so plačevanje prehrane proizvodnim delavcem iz materialnih stroškov, obračun prispevkov za zdravstvo iz dohodka in spremenjenega načina financiranja stanovanjske izgradnje, posamezni podatki iz leta 1981 niso primerljivi s podatki iz leta 1980.

Gradivo je izdelano na podlagi podatkov, ki izhajajo iz analize Službe družbenega knjigovodstva, statističnih podatkov komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj ter podatkov, ki so jih posredovali SIS in proračun občine.

2. OSNOVNE ZNAČILNOSTI GOSPODARSKIH GIBANJ V OBČINI V LETU 1981

Gospodarstvo občine Murska Sobota je v letu 1981 v primerjavi z letom 1980 povečalo celotni prihodek za 47 %, porabljena sredstva za 52 %, dohodek za 31 % in čisti dohodek za 22 %.

V absolutnih zneskih je gospodarstvo doseglo naslednje rezultate:

	1980	1981	— v 000 din	
			Indeks	
			Občina	SRS
Celotni prihodek	15.115.768	22.200.684	147	137
Porabljena sredstva	11.718.108	17.762.806	152	139
Amortiz. po min. st.	248.024	340.426	137	131
Dohodek	3.397.660	4.437.877	131	133
Čisti dohodek	2.588.690	3.168.560	122	125
Bruto OD	1.807.085	2.165.210	120	124
Povpr. OD na zaposlen.	7.719	9.838	127	131
Poslovni sklad	498.247	767.343	154	144
Akumulacija	660.125	997.034	151	143
Izguba	105.397	106.658	101	195

V gospodarstvu občine je v primerjavi z gospodarstvom Slovenije hitreje rasel celotni prihodek, vendar zaradi neprimerno močnejše rasti porabljenih sredstev zaostaja rast dohodka za dve indeksni stopnji za povprečno rastjo dohodka v Sloveniji. Prav tako za tri indeksne točke zaostaja rast čistega dohodka, za štiri indeksne točke masa sredstev za osebne dohodke in povprečni osebni dohodek na zaposlenega za povprečno rastjo v Sloveniji. Gospodarstvo občine je predvsem na račun osebnih dohodkov za deset indeksnih točk hitreje povečalo poslovni sklad. Za slovensko gospodarstvo je značilno močno povečanje izgub v primerjavi s povečanjem izgub v gospodarstvu občine.

Celotni prihodek, porabljena sredstva in dohodek so se po posameznih področjih gibali po naslednjih indeksnih stopnjah:

	Celotni prihodek	Porabljena sredstva	Dohodek
Industrija	151	157	136
Kmetijstvo	167	171	151
Gozdarstvo	139	147	135
Vodno gospodarstvo	133	145	116
Gradbeništvo	123	131	106
Promet in zveze	139	137	140
Trgovina	146	147	126
Gostinstvo in turizem	147	157	128
Obrt in osebne storitve	159	173	122
Stanovanjsko-komunal. dejavnost	127	144	117
Fin. tehnične in poslov. stor.	135	151	131

Iz gornjega prikaza je razvidno, da so porabljena sredstva pri vseh dejavnostih, razen pri prometu in zvezah, rasla hitreje od celotnega prihodka, kar je vplivalo na nižjo stopnjo rasti dohodka.

Po podatkih iz zaključnih računov je celotni prihodek bil dosežen s prodajo na domačem trgu v višini 88,6 %, na tujem trgu 3,1 %, s prihodki doseženimi pri skupnem prihodku 4,6 % in ustvarjenimi s svobodno menjavo 1,2 % ter drugimi prihodki 2,5 %. Po podatkih iz ankete, ki so jo posredovale organizacije združenega dela znaša vrednost izvoza 1.143.944 tisoč dinarjev, od tega 88,2 % na konvertibilno področje. Gospodarstvo je uvozilo blago v vrednosti 405.394 tisoč dinarjev. Večji izvozniki v občini so Mura, ki dosega 64 % občinskega izvoza, Mesna industrija 18 %, gostinske organizacije 5,2 %, ostali izvoz pa so dosegle DO Zunanja trgovina, Panonija, Pomurski tisk in druge organizacije.

Za gospodarstvo občine je že nekaj let značilna hitrejša rast porabljenih sredstev od rasti celotnega prihodka. V letu 1981 so se povečali stroški surovin in materiala za 62 %, stroški porabljene energije pa za 71 %. Ti podatki kažejo na neugodno gospodarsko strukturo, ki troši pretežno deficitarne surovine katerih cene so se zaradi velikega povpraševanja tudi nadpovprečno povečale. Na povečanje porabljenih sredstev delno vpliva tudi povečanje proizvodnje namenjene za izvoz, kjer se dosega nižji dohodek kot na domačem tržišču. Nadalje vpliva na višjo stopnjo rasti porabljenih sredstev tudi sprememba v plačevanju prehrane proizvodnim delavcem med delom v breme materialnih stroškov, dočim so se ta sredstva v letu 1980 zagotavljala iz sklada skupne porabe.

V letu 1981 je od skupno razporednega dohodka ostalo organizacijam združenega dela za čiste osebne dohodke, skupno porabo in akumulacijo 61,3 %, za obveznosti za splošno in skupno porabo iz dohodka in iz osebnega dohodka ter druge obveznosti iz dohodka pa je bilo oddvojeno 38,7 % razporedjenega dohodka. V primerjavi z letom 1980 se je to razmerje poslabšalo v škodo organizacij združenega dela, saj je takrat ostalo organizacijam 62,4 %, za ostale potrebe pa je bilo namenjeno 37,6 % razporedjenega dohodka. Najmočnejše so porasle ostale obveznosti iz dohodka, zlasti obresti za kredite, ki so se povečale za 46 % v primerjavi z letom 1980.

Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur je ostalo isto kot v letu 1980, povprečno število zaposlenih na podlagi stanja na koncu meseca pa se je povečalo za 1,5 %. To kaže na povečanje bolniških izostankov oz. zmanjšanje izkoriščenosti delovnega časa. Za bruto osebne dohodke je gospodarstvo namenilo 30 % več sredstev kot v letu 1980. Čisti osebni dohodki so se povečali za 27 % in prav tako za 27 % povprečni osebni dohodki so se povečali za 27 % in prav tako za 27 % povprečni osebni dohodki po zaposlenem delavcu. Po podatkih statistike so povprečni čisti osebni dohodki po delavcu v občini v letu 1981 znašali 10.387 din, v gospodarstvu 9.887 din in v negospodarstvu 12.752 din.

V letu 1981 je v gospodarstvu občine bila izkazana izguba v višini 106.658 dinarjev. Izgubo je izkazala delovna organizacija Mesna industrija, in sicer TOZD Klavnica 86.618.000, TOZD Predelava 18.252.000, TOZD Transport 1.365.000 in TOZD Trgovina 423.000 dinarjev. Osnovni vzroki izgube v Mesni industriji so dispariteta cen med klavno živino in svežim mesom oz. mesnimi proizvodi, visok porast stroškov energije, visoke obresti, neusklajenost predelovalnih kapacitet z dejanskimi potrebami, visoki stroški vzdrževanja dotrajane opreme in podobno.

Organizacije združenega dela so se v preteklem letu srečevale z velikimi likvidnostnimi težavami, kar so reševale predvsem z najemanjem kratkoročnih kreditov za obratna sredstva, ki so se v primerjavi z letom 1980 povečali za 68 %. Terjatve gospodarstva, ki izhajajo iz poslovnih razmerij so se povečale za 68 %, obveznosti iz poslovnih razmerij pa za 71 %, kar pomeni, da je gospodarstvo slabše plačevalo svoje obveznosti kot vnovčevalo terjatve oz., da gospodarstvo iz ostalih območij delno kreditira gospodarstvo občine. Na nelikvidnost gospodarstva vpliva tudi močnejše povečanje zalog, ki so skupno porasle za 1.026.256 tisoč dinarjev, oz. 55 %, v tem so se zaloge materiala povečale za 42 %, nedokončane proizvodnje za 77 % in zaloge gotovih izdelkov za 59 %.

Zaradi zaostrenih pogojev investiranja in izvajanja sprejetih kriterijev pri kreditiranju investicijskih naložb ter pomanjkanja investicijskih sredstev so se le delno realizirale investicije predvidene z resolucijo. Gospodarstvo je v letu 1981 namenilo za investicije 740 milijonov dinarjev ali 4,5 % manj kot v letu 1980.

Od načrtovanih investicij za leto 1981 so organizacije združenega dela gospodarstva realizirale naslednje:

Radenska TOZD DIANA je dokončala dozidavo hotela DIANA. KZ Panonka je zgradila skladišče krompirja v Lipovcih in sušilnico za dodelavo semen na Hodošu. KG Rakičan je rekonstruiral prašičjo farmo Jezera, dogradil farmo Nemščak, dokončal melioracijo na površini 60 ha v Tešnovcih in odkupil 107,10 ha zemljišč.

Agromerkur je rekonstruiral brojlerske objekte v Gornjih Petrovcih. Slovenija ceste TOZD Mehanični obrti so dokončali izgradnjo proizvodnih prostorov.

MURA je preuredila kotlovnico in zgradila skladišče za plin. Tovarna mlečnega prahu je razširila proizvodne prostore in urejevala zbiralnice mleka.

V preteklem letu je pričela gradnja sledečih investicij:

V DO KONSTRUKTOR TOZD Gradbeništvo gradnja industrijskega obrata v Lipovcih.

V DO RADENSKA TOZD Moravske Toplice izgradnja hotela v Moravcih.

ABC POMURKA AGROSERVIS dozidava hale za proizvodnjo prikolice.

Načrtovana gradnja novega proizvodnega obrata ISKRA DO Elektromehanika TOZD ERO Kranj je prenešana v letošnje leto. Gradnja se bo predvidoma pričela v drugem polletju.

3. SKUPNA PORABA

a) Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti

Celotni prihodki vseh samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v občini so v letu 1981 za dejavnost in vzajemni program znašali 756.306.000 din in so se v primerjavi z letom 1980 povečali za 23,3 %, z upoštevanjem investicijskih sredstev po prispevnih stopnjah pa znašajo prihodki 790.998.000 ter so porasli 23,1 %. V okviru celotnih prihodkov so porasla sredstva za dejavnost 26,8 %, za vzajemnost so nižja za 63,4 %, sredstva za investicije pa so višja za 18,9 %. Med sredstvi za dejavnost so večji prihodki za osnovno dejavnost za 25,7 %, denarne pomoči 18,4 %, iz solidarnosti 37,5 % ter ostali prihodki za 27,6 %.

Po posameznih področjih so porasla sredstva, in sicer v skupnosti otroškega varstva za 22,6 %, izobraževalni skupnosti 24 %, telesnokulturni skupnosti 8,6 %, skupnosti socialnega skrbstva 28,5 %, zdravstveni skupnosti 28,3 %, skupnosti za zaposlovanje 19,6 %, medtem ko so v kulturni skupnosti nižja za 46,4 %.

Sredstva za dejavnost so v skupnosti otroškega varstva večja za 22,6 %, od tega za osnovno dejavnost 7 %, za denarne pomoči 18,4 %, sredstva iz solidarnosti za 10,8 %, zaradi solidarnosti za denarne pomoči, katerih v letu 1980 niso imeli.

V izobraževalni skupnosti so porasla sredstva za dejavnost 26,3 % med katerimi za osnovno dejavnost 25,7 %, ter iz solidarnosti 20 %.

Kulturna skupnost je imela prihodke za dejavnost višje za 16 % v okviru katerih so za osnovno dejavnost porasli za 10 %.

Sredstva za dejavnost v telesnokulturni skupnosti so bila večja za 25 %, od tega za osnovno dejavnost 22,5 %.

Prihodki skupnosti socialnega skrbstva so za dejavnost večji za 30 % in sicer za osnovno dejavnost 19 % in iz solidarnosti za 170,9 % zaradi povečanja denarnih pomoči.

V zdravstveni skupnosti so prihodki za dejavnost večji za 28,4 %, med temi za osnovno dejavnost 30,1 %, iz solidarnosti 31 % in ostalih virov 17 %.

Skupnost za zaposlovanje je povečala sredstva za dejavnost za 19,6 %, od teh za osnovno dejavnost 22,8 %, iz solidarnosti 58 %, nižji pa so bili prihodki iz ostalih virov za 42,8 %.

Sredstva za vzajemnost so porasla v zdravstveni skupnosti 19,8 %, skupnosti za zaposlovanje 21,4 %, nižji za 50 % so v izobraževalni skupnosti, za 28,9 % v skupnosti socialnega skrbstva, kulturni ter telesnokulturni skupnosti pa za 93,5 %.

Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti so skupno imele naslednje prihodke:

— v 000 din

	1980	1981	Indeks
SKUPAJ PRIHODKI	613.237	756.306	123,3
dejavnost od tega:	589.563	747.651	126,8
— za osnov. dejavnost	439.216	551.916	125,7
— za denarne pomoči	34.486	40.837	118,4
— iz solidarnosti za:	71.385	98.159	137,5
— osnovno dejavnost	71.385	85.950	120,4
— denarne pomoči	—	12.209	—
— iz ostalih virov	44.476	56.739	127,6
vzajemnost	23.674	8.655	36,6
INVESTICIJE	29.178	34.692	118,9
VSEGA SKUPAJ	642.415	790.998	123,1

Celotni odhodki v samoupravnih interesnih skupnostih v občini so za dejavnost in vzajemnost znašali 791.357.000 din in so glede na enako obdobje predhodnega leta porasli za 28,5 %. Odhodki skupaj z investicijami pa so znašali 832.114.000 in so bili večji za 28,7 %. Med odhodki so najbolj porasla sredstva za dejavnost in to za 32 %. Močan porast odhodkov za dejavnost je prisoten v zdravstveni skupnosti 38,4 %, na kar vpliva 35.051.000 din ustvarjenih nekritih odhodkov zaradi povečanja števila odsotnosti z dela, bolnišničnega zdravljenja, splošno ambulantnega in dispanzerskega zdravljenja ipd. V skupnosti socialnega skrbstva so odhodki za dejavnost višji za 30 % zaradi povečanja števila in zvišanja družbeno denarnih pomoči kot edini vir preživetja, v izobraževalni skupnosti 26,3 %, skupnosti otroškega varstva 22,6 %, telesnokulturni skupnosti 25 %, skupnosti za zaposlovanje 25,4 %, ter kulturni skupnosti za 5 %.

Višina in gibanje skupnih odhodkov je bilo naslednje:

— v 000 din

	1980	1981	Indeks
SKUPAJ ODHODKI	615.723	791.357	128,5
— dejavnost	591.835	781.397	132,0
— vzajemnost	23.674	8.655	36,6
— investicije (kultura)	214	1.305	—
INVESTICIJE	30.862	40.757	132,1
VSEGA SKUPAJ	646.585	832.114	128,7

b) Samoupravne interesne skupnosti materialne proizvodnje

Pri samoupravnih interesnih skupnostih materialne proizvodnje se je v letu 1981 skupno zbralo 364.182.000 din prihodkov ali za 6 % manj kot v letu 1980. Manj sredstev so zbrali v cestno-komunalni skupnosti in samoupravni stanovanjski skupnosti, kjer je bil dotok sredstev precej pod planiranim.

Prihodki SIS materialne proizvodnje so bili po posameznih SIS naslednji:

— v 000 din

	1980	1981	Indeks
SIS za cestno in kom. dejavnost	159.772	129.302	81
Samopr. stanovanj. skup.	192.533	186.979	97
Skupn. za varstvo pred požarom	7.952	10.328	129
Kmet. zemljiška skupnost	11.330	11.033	97
Območna SIS za PTT pr.	3.247	5.670	175
Območna vodna skupn. MURA	13.950	20.870	150
SKUPAJ:	388.784	364.182	94

V letu 1981 so imele samoupravne interesne skupnosti 356.998.000 din odhodkov, kar je bilo v primerjavi z letom prej za 4 % manj sredstev. Enako kot pri prihodkih je tudi tu prisoten padec sredstev pri cestno-komunalni in stanovanjski skupnosti, zaradi česar ni bilo možno realizirati vseh načrtovanih nalog.

Posamezni SIS so imeli naslednjo višino odhodkov:

— v 000 din

	1980	1981	Indeks
SIS za cestno in komun. dejavnost	147.631	127.780	86
Samopr. stanov. skupnost	192.533	186.979	97
Skupn. za varstvo pred požarom	7.149	10.081	141
Kmetijska zemljiška skupn.	6.961	7.072	102
Območna SIS za PTT promet	4.073	4.633	114
Območ. vodna skupn. MURA	13.671	20.453	150
SKUPAJ:	372.018	356.998	96

4. SPLOŠNA PORABA

Na področju splošne porabe v občini so bili v letu 1981 doseženi prihodki v višini 170.955.000 din in so za 25 % večji kot v letu poprej. Porasli so: davki na dohodek in iz OD za 26 %, prometni davki, davek na premoženje in dohodek od premoženja 28 %, zaradi povečanja prometa davka od prometa proizvodov ter prometnega davka od alkoholnih pijač, take za 19 % ter prihodki po posebnih predpisih za 45 %. Prihodki upravnih organov so glede na leto 1980 manjši za 15 %, kar pa je vzrok v manjši realizaciji vseh vrst prihodkov upravnih organov.

Za potrebe splošne porabe je bilo porabljenih 143.294.000 din ali 17 % več kot v letu 1980. Odhodki za dejavnost organov družbenopolitičnih skupnosti so porasli za 17 %, za potrebe ljudske obrambe 23 %, za dejavnost družbenopolitičnih organizacij 21 %, negospodarske investicije 114 %, za socialno skrbstvo 21 %, zdravstveno varstvo za 18 %, za dejavnost krajevnih skupnosti 15 %, za komunalno dejavnost 4 % ter izločena sredstva v stalni rezervni sklad za 25 %. Nižji za 77 % so odhodki za gospodarske posege zaradi delno neopravnih obveznosti skupnosti za pospeševanje kmetijstva in tekoča proračunska rezerva za 73 %.

5. GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA

Cestno komunalna dejavnost

Na področju cestne in komunalne dejavnosti so se že v prvem letu izvajanja srednjeročnega programa pojavile velike težave. Zmanjšal se je dotok sredstev iz dogovorjenih virov in manj je tudi bančnih sredstev, ob tem pa so cene zelo močno porasle. Vse to je imelo za posledico, da je bilo treba že v letu 1981 načrtovani program zmanjšati in nekatere naloge prenesti v leto 1982.

Pri izvajanju modernizacije cest so bile v letu 1981 položene asfaltne prevleke v dolžini 4,4 km in sicer na cesti Gornji Petrovci—Križevci ter skozi naselje Vidonci—Otočci. Opravljena so bila tudi določena dela na Cesti Šalovci—Moravci.

V komunalni dejavnosti se je investiralo v gradnjo severnega kolektorja, dokončanje del kolektorja v Beltincih in dokončanje železniškega prehoda v Murski Soboti.

Iz potrebe stanovanjske izgradnje so bile opravljene priprave in opre-

ma zemljišč v Beltinci—Jugovo, v industrijski coni, Černelavcih, v Murski Soboti — Lendavska ulica, v Krogu, Martjancih ter Moravcih.

Stanovanjsko gospodarstvo

Na področju stanovanjskega gospodarstva je bilo ugotovljeno, da sta glede na nove pogoje financiranja stanovanjske graditve, odstopanja od postopnega prehoda na ekonomske stanarine sprejeti samoupravni sporazumi in srednjeročni plan narekovala dopolnjevanje planskih dokumentov. Stanovanjska gradnja se je odvijala v skladu s sprejetim planom. V letu 1981 je bilo dograjenih skupno 116, v gradnji pa je bilo ob koncu leta 228 stanovanj.

Gospodarjenje s skladom stanovanjskih hiš se je odvijalo v glavnem preko skupnosti in sprejetim programom vzdrževanja. Sredstva za solidarnostne namene t. j. za nakup stanovanj in subvencioniranje stanarin so se stekale v glavnem v višini planiranih sredstev. Z novim zakonom sta uveljavljeni le ti dve obliki družbene pomoči, odpravljeno pa je bilo premiranje namenskega varčevanja.

Vodno gospodarstvo

V prvem letu tekočega srednjeročnega planskega obdobja je bil na področju vodnega gospodarstva v občini opravljen manjši obseg del kot leto poprej predvsem zaradi izpada kreditnih sredstev in deloma manjšega priliva iz združenih sredstev pri Zvezi vodnih skupnosti Slovenije. Tako je bil program za leto 1981 prilagojen razpoložljivemu obsegu sredstev.

V letu 1981 so bila na območju občine opravljena naslednja vzdrževalna dela na razbremenilniku Ledava—Mura, Predanovskem, Mačkovskem, Martjanskem potoku, na Lipci, akumulacijskem jezeru Krašči — Ropoča, Mali Krki v Domanjševcih in kamnometu Melinci in Ižakovci.

PTT promet

Zaradi zmanjšanja razpoložljivih sredstev v letu 1981 tudi na področju PTT prometa ni bilo mogoče realizirati vseh s planom načrtovanih investicij. Ob tem pa so bile še prenešene določene naloge iz predhodnega leta.

Glede na razpoložljiva sredstva so bila na območju občine v letu 1981 opravljena naslednja dela: Povečane ali na novo montirane so bile kapacitete avtomatskih telefonskih central v Bakovcih, Bogojini, Cankovi in Kuzmi. V montaži so ATC na Tišini, v Krizevcih in Salovcih. Opravljene so bile širitve krajevnih in medkrajevnih telefonskih omrežij v Bogojini, Mačkovcih, Andrejcih in v Murski Soboti ter položen koaksialni kabel Lipovci—Beltinci.

Elektrogospodarstvo

V letu 1981 je bilo zgrajenih na območju občine 23 transformatorskih postaj ter postavljen nizkonapetostno omrežje v dolžini 14 km in visokonapetostno 29 km.

6. DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Družbeno varstvo predšolskih otrok

V otroškem varstvu je uresničevanje skupnega programa in zagotovljenih programov minimalnih denarnih pomoči, priprave na šolo ter varstva predšolskih otrok motenih v telesnem in duševnem razvoju potekalo v skladu z dogovorom o temeljih družbenega plana.

V organizirano vzgojo in varstvo je bilo ob koncu leta 1981 v občini Murska Sobota vključenih 1670 otrok ali 26 % vseh predšolskih otrok. V program male šole je bilo zajetih vseh 1078 predšolskih otrok, od tega 546 otrok ali 50,7 % v okviru celotne male šole ter 532 otrok oz. 49,3 % v skrajšano pripravo otrok v obsegu 120 ur vzgojnega programa. Redne oddelke vzgojno varstvenega zavoda je obiskovalo 330 ali 33 % petletnih otrok, v okviru 80-urnega vzgojnega programa pa 547 ali 55 % otrok.

Dokončana je gradnja VVZ v Lipovcih za 2 oddelke, v katerih je vključenih 53 otrok, nerealizirana pa je ostala predvidena investicija v Rogoševcih.

Vzgoja in izobraževanje

Na področju vzgoje in izobraževanja se je v lanskem letu nadaljeval proces podružbljanja vzgojno izobraževalnega dela na vseh ravneh. V skladu z materialnimi in kadrovskimi možnostmi je bil izvršen prehod na celodnevno osnovno šolo na predmetni stopnji osnovne šole Beltinci, tako se je število oddelkov povečalo iz 28 na 43. V redno obliko celodnevnega dela in življenja je bilo na novo vključenih 480 vseh šoloobveznih otrok. Na 10 šolah v občini Murska Sobota so organizirani oddelki podaljšane bivanja, v mestu Murska Sobota pa so ti oddelki prerasli v oddelke, ki imajo enak program kot COŠ.

S pričetkom šolskega leta 1981/82 je bil v skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju izvršen prehod na usmerjeno izobraževanje. Vse srednje šole so se ustrezno samoupravno organizirale, kadrovsko okrepile in si ustvarile materialne pogoje za začetek usmerjenega izobraževanja. Vpisi v občini so dosegli razmerje oca 65 %: 35 % v korist proizvodnih poklicev. Z „mrežo šol“ izvajalcev vzgojnoizobraževalnih programov (VIP) v SR Sloveniji se je pridobil VIP za elektro usmeritev (smer elektroenergetika), za cestno prometno usmeritev (smer avtomobilnik—voznik), kakor tudi za veterinarskega tehnika in programih agroživlilstva.

Na področju investicijske dejavnosti je bila dokončana gradnja dvojne osnovne šole v Prosenjakovcih in zgrajen montažni prizidek k obsto-

ječemu vrtcu v Domanjševcih. V teku je gradnja osnovne šole Puconci ter opravljena je bila adaptacija pritličnih prostorov osnovne šole Gornji Petrovci.

Zdravstveno varstvo

Osnovni cilji v zdravstvu so bili v lanskem letu uresničevanje prednostnih nalog dogovorjenih s srednjeročnim planom za obdobje 1981—1985 predvsem hitrejši razvoj osnovne zdravstvene dejavnosti, medicine dela ter splošnega in mladinskega zobozdravstva, uvajanje in širjenje zdravljenja in zdravstvene nege obolelih na domu, širjenje dispanzerskih metod dela pri izvajanju zdravstvenega varstva delavcev, zmanjšanje obsega in skrajševanje trajanja bolniškega zdravljenja idr.

Ugotovljeno je, da se zastavljeni cilji prepočasno uresničujejo. Splošno ambulantno in dispanzersko zdravljenje se je v letu 1981 povečalo za 29,4 %, bolnišnično za 27,6 % in zdraviliško za 43,1 %. Za 10,6 % se je povečalo tudi število dni odsotnosti z dela do 30 dni ter za 13,1 % odsotnost z dela preko 30 dni.

V prvem letu tekočega srednjeročnega obdobja se je pričela gradnja kirurškega bloka pri splošni bolnišnici v Rakičanu in dograjena je bila pralnica.

Socialno skrbstvo

V preteklem letu je bila nudena pomoč otrokom iz socialno šibkih družin, otrokom in mladini, ki so prizadeti v telesnem in duševnem razvoju ter odraslim invalidnim in ostarelim osebam.

Višina družbeno denarne pomoči kot edini vir preživetja je znašala ob koncu leta 3.400 din mesečno, do katere je bilo upravičeno 204 občanov, družbeno denarne pomoči kot dopolnilni vir preživetja pa je prejemale od 1/10-1981 dalje 262 občanov v višini 1.700 din mesečno.

Občinska skupnost socialnega skrbstva je kot soustanoviteljica delavnic namenila del sredstev, ki so bila planirana za gradnjo posebnega socialnega zavoda v Lukavcih, za urejanje prostorov za invalidske delavnice.

Kultura

V kulturni dejavnosti so poskušali čim bolj približati kulturne vrednote delovnim ljudem in občanom. Pozornost je bila namenjena nadaljnjemu razvoju knjižničarstva, razširitvi, poglobitvi in utrditvi ljubiteljske dejavnosti ter dejavnosti pripadnikov madžarske narodnosti. Nadaljevalo se je sodelovanje s Slovenci v Porabju, z delavci zaposlenimi na tujem ter s pobrateno občino Paračino.

Telesna kultura

V letu 1981 je bila osnovna skrb namenjena povečanju števila aktivnih udeležencev v športni rekreaciji. Dejavnost je bila usmerjena v nadaljnje podružbljanje telesne kulture v krajevnih skupnostih in TOZD. Posebni poudarek je bil dan delu v izbranih panogah. Z izobraževanjem in šolanjem kadrov se je izpopolnjevalo in povečevalo število strokovnih delavcev.

Raziskovalna dejavnost

V lanskem letu se je občinska raziskovalna skupnost organizirala in pričela delovati v skladu z novim zakonom o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih. Občinska raziskovalna skupnost je prvič sprejela svoj lastni program raziskovalnih nalog. Za financiranje tega programa je združeno delo na novo sprejelo prispevno stopnjo 0,04 % od dohodka. Z zbranimi sredstvi so sofinancirale raziskovalne naloge: raziskava zalog in oskrbe s pitno vodo v občini, raziskava zalog gramoza in razvoj sadjarstva na Goričkem. V okviru občinske raziskovalne skupnosti so bile tudi prvič podeljene nagrade za novacije. Iz lastnih sredstev so bili kriti stroški delovanja Občinske raziskovalne skupnosti in njenih organov.

7. URESNIČEVANJE RESOLUCIJE O IZVAJANJU DRUŽBENEGA PLANA OBČINE MURSKA SOBOTA ZA OBDOBJE 1981—1985 V LETU 1981

Z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Murska Sobota v letu 1981 so bila načrtovana naslednja realna gospodarska gibanja: rast družbenega proizvoda 4 %, industrijska proizvodnja 4 %, kmetijske proizvodnje 4 %, izvoza 8 %, uvoza 1 %, rast zaposlovanja 2,5 % in produktivnosti 1,5 %.

Določeno je bilo tudi, da bodo sredstva skupne porabe rasla 10 %, sredstva splošne porabe 30 % in sredstva za osebne dohodke 5 % počasneje od rasti dohodka v gospodarstvu občine.

Na osnovi doseženih nominalnih gibanj in prisotne rasti cen ocenjujemo, da so bila v letu 1981 v občini dosežena naslednja realna gibanja: industrijska proizvodnja se je povečala za 7 %, kmetijska proizvodnja 3 %, izvoz za 16 %, družbeni proizvod za 1 %, in zaposlovanje 1,9 %. Produktivnost dela je ostala na nivoju predhodnega leta, zmanjšal pa se je uvoz za 3 % in realni osebni dohodki na zaposlenega za okoli 10 %.

Z resolucijo načrtovana gibanja so bila dosežena in celo presežena pri rasti izvoza in industrijske proizvodnje, zaostala pa predvsem rast družbenega proizvoda, osebnih dohodkov, zaposlovanja in pro-

duktivnosti dela. Zaradi izvajanja stabilizacijskih ukrepov je prišlo tudi do občutnega padca realnih investicijskih sredstev.

Realizirana je bila usmeritev iz resolucije o hitrejšem naraščanju sredstev akumulacije od rasti dohodka.

Ugotovitve in stališča o gospodarskih gibanjih in uresničevanju družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981 — 1985 v letu 1981

Izvršni svet Skupščine občine Murska Sobota je na seji dne 12. 4. 1982 razpravljala o gospodarskih gibanjih in uresničevanju družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985 v letu 1981 in

ugotovil:

V letu 1981 se je v gospodarstvu občine povečal celotni prihodek za 47 %, porabljena sredstva 52 %, amortizacija 37 %, dohodek 31 %, čisti dohodek 22 %, sredstva za osebne dohodke 30 %, sredstva poslovnega sklada 54 %, akumulacija 51 %, izvoz 32 %, povprečni osebni dohodki na zaposlenega 27 % in število zaposlenih za 1,5 %. Izkazana je bila izguba v DO Mesna industrija v višini 106.658.000 din, ki je enaka kot leto poprej.

Iz analize gospodarskih gibanj v letu 1981 izhaja, da so bili doseženi pozitivni premiki in resolucijsko načrtovana gibanja pri rasti izvoza, industrijske proizvodnje in povečanju sredstev poslovnega sklada oz. sredstev akumulacije.

V skladu z določili resolucije so v globalu naraščala sredstva za osebne dohodke in sredstva splošne porabe, sredstva skupne porabe pa so zaradi hitrejši rasti sredstev za dejavnost v zdravstvu rasla nekoliko hitreje.

Ob tem pa so bila prisotna tudi negativna in zaskrbljujoča gibanja kot izredno močna rast porabljenih sredstev, zlasti stroškov surovin, materialov in energije, prisotnost izgube v Mesni industriji, povečanje obveznosti za skupne potrebe, naraščanje zalog, motnje v preskrbi na tržišču predvsem z reprodukcijskim materialom, poslabšanje likvidnosti, upadanje investicijske aktivnosti, slaba izkoriščenost delovnega časa, padec realnih osebnih dohodkov ter visoka rast cen in življenjskih stroškov.

V skladu z določili resolucije so v globalu naraščala sredstva za osebne dohodke in sredstva splošne porabe ter nekoliko hitreje sredstva skupne porabe predvsem zaradi močnejše rasti sredstev za dejavnost v zdravstvu.

V občini so bila dosežena višja gibanja od povprečnih slovenskih pri rasti celotnega prihodka, porabljenih sredstev amortizacije in sredstvih poslovnega sklada ter nižja pri rasti dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov.

Na podlagi ugotovitev je izvršni svet sprejel naslednja

STALIŠČA:

1. Zaradi hitrejši rasti porabljenih sredstev od celotnega prihodka morajo vse organizacije združenega dela podrobneje analizirati naraščanje materialnih in drugih stroškov poslovanja ter podvzeti ustrezne mere in ukrepe za zmanjšanje materialnih stroškov.

2. V organizacijah združenega dela je treba vložiti maksimalne napore za nadaljnje povečevanje izvoza na konvertibilno področje.

3. V vseh organizacijah kjer so hitreje porasle zaloge nedokončane proizvodnje in gotovih proizvodov je potrebno te zmanjšati ter zagotoviti boljšo likvidnost.

4. Za doseganje ugodnejših rezultatov v gospodarstvu občine je potrebno analizirati poslovanje OZD, ki poslujejo na meji rentabilnosti ter v agroživilskem kompleksu in širše podvzeti vse potrebne ukrepe za odpravo izgube v Mesni industriji.

5. Organizacije združenega dela se morajo zavzemati za produktivno zaposlovanje, ki naj vpliva na povečanje proizvodnje.

6. Ob predlogih za povečanje cen je potrebno upoštevati določila dogovora o izvajanju politike cen in povečevati dohodek na osnovi hitrejši rasti produktivnosti dela in boljšega gospodarjenja.

7. Vse oblike porabe v občini je treba uskladiti z realnimi možnostmi v okviru ustvarjenega dohodka in določil resolucije.

Analiza spremenjenih pogojev in okvirov za dopolnjevanje srednjeročnih planskih aktov v občini Murska Sobota za obdobje 1981 — 1985

1. UVOD

S predloženo analizo posredujemo nosilcem planiranja v občini prvo informacijo o okvirih in usmeritvah v zvezi z dopolnjevanjem in spreminjanjem srednjeročnih planskih aktov za obdobje 1981—1985, z namenom, da bodo nosilci planiranja na skupnih osnovah začeli spreminjati in dopolnjevati svoje planske akte vse povsod tam, kjer je to potrebno.

Družbeni plan občine in plane samoupravnih organizacij ter skupnosti bo treba spremeniti in dopolniti zaradi novih ugotovitev in ocen razvojnih možnosti v tekočem srednjeročnem obdobju. Dosežena gospodarska gibanja v letu 1981 in ocena razvojnih možnosti v letu 1982 kažejo na to, da so zaradi gibanj izvoza in uvoza, predvsem s konvertibilnim območjem plačilno bilančne in devizno bilančne možnosti zožene, ob tem pa se povečujejo obveznosti za odplačevanje anuitet in zmanjšujejo finančni krediti iz tujine. S tem so zmanjšane možnosti financiranja investicij v tekočem srednjeročnem obdobju. Manjši bo tudi dotok bančnih kreditov iz varčevanja prebivalstva zaradi visoke inflacije in počasnejše gospodarske rasti. Obstoječe stanje pa zahteva večjo usmeritev v povečanje izvoza in vključevanje v mednarodno delitev dela. Še nadalje bo treba usklajevati vse oblike porabe z razpoložljivimi sredstvi, še posebej pa investicije.

Ugotovljeno stanje zožuje razvojne možnosti in zahteva spreminjanje in dopolnjevanje srednjeročnih planskih aktov.

Pri spreminjanju in dopolnjevanju planskih aktov je treba med drugim upoštevati naslednje:

— pri nosilcih planiranja, kjer to še ni bilo storjeno je treba dosledno uveljaviti izvozno usmeritev in konkretizirati planske naloge;

— potrošnjo na vseh področjih je treba v okviru razpoložljivih sredstev še bolj selektivno naravnati;

— rast osebnih dohodkov bo treba povezati z rastjo produktivnosti tako, da realno ne bi več padali;

— zaradi realnega zmanjšanja investicij se bo treba še bolj usmeriti v njihovo selekcijo in povečati njihovo učinkovitost ter izvozno usmerjenost. Zožiti bo treba investicijski program predvsem na področju gospodarske infrastrukture;

— dopolnitve planskih aktov morajo tuili odgovoriti na tekoče probleme razvoja in dati trdnjše osnove razvoja ter prispevati k uveljavljanju dinamične rasti na kvalitnih osnovah.

2. SPREMENJENI OKVIRI RAZVOJA SR SLOVENIJE V LETIH 1981—1985

2.1. Globalna ocena razvoja SR Slovenije v letu 1981

Analiza izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1981 in osnovne usmeritve ekonomske politike za leto 1982 kažejo, da so poglobljeni napor in problemi pri uresničevanju tako zastavljenih in z resolucijo konkretiziranih usmeritev osredotočeni na ekonomske odnose s tujino ter, da razmere na tem področju odločilno vplivajo na vso družbeno reprodukcijo.

Uresničevanje plačilno bilančnega položaja SR Slovenije v enotni plačilni bilanci Jugoslavije, je slovensko združeno delo z velikimi naporimi uspelo izpolniti. Tako se je v SR Sloveniji povečal izvoz blaga za 22,9 % (realno 12,7 %), uvoz blaga za 7,9 % (realno zmanjšal za 2 %), pokritje

uvoza blaga z izvozom pa se je izboljšalo za 85 % (74,6 % leta 1980). S tem se je primanjkljaj v blagovni menjavi s tujino od 625 mio dolarjev v letu 1980 zmanjšal na 399 mio dolarjev v letu 1981.

Izvoz blaga in storitev je bil v letu 1981 uvožen realno za 26,4 % manj opreme, za 39,1 % manj blaga za široko potrošnjo in za 2,3 % manj reprodukcijskih materialov. Zmanjšane možnosti uvoza in slabša oskrbljenost s surovinami in reprodukcijskimi materiali z jugoslovanskega tržišča kot posledica njihovega uvoza in neurejenih dohodkovnih povezav združenega dela so tako v prvem letu srednjeročnega obdobja postali odločilna omejitev proizvodnje predvsem v industriji in tudi nekaterih drugih dejavnostih.

V SR Sloveniji je bilo v letu 1981 uvoženo realno za 26,4 % manj opreme, za 39,1 % manj blaga za široko potrošnjo in za 2,3 % manj reprodukcijskih materialov. Zmanjšane možnosti uvoza in slabša oskrbljenost s surovinami in reprodukcijskimi materiali z jugoslovanskega tržišča kot posledica njihovega uvoza in neurejenih dohodkovnih povezav združenega dela so tako v prvem letu srednjeročnega obdobja postali odločilna omejitev proizvodnje predvsem v industriji in tudi nekaterih drugih dejavnostih.

Industrijska proizvodnja je v letu 1981 porasla za 1,9 % (povprečna letna rast iz srednjeročnega plana 3,6 %) in družbeni proizvod se je povečal za 0,8 % (družbeni plan 3,5 %).

Izplačila za investicije v osnovna sredstva so nominalno porasla za 11,6 %, v tem gospodarske investicije za 8,1 %, za stanovanjsko dejavnost za 26,6 % in ostale negospodarske investicije za 6,8 %, kar je bistveno manj od rasti cen in kaže nerealni padec investicijske dejavnosti za okoli 20 %.

Tudi ostale oblike potrošnje so se pretežno gibale v začrtanih okvirih za leto 1981. Povprečni osebni dohodki na delavca so porasli za 30,1 %, v gospodarstvu 31 % in negospodarstvu 25,7 %. Realni osebni dohodki so zmanjšani za 8,8 %, v gospodarstvu 8,1 % in v negospodarstvu 11,9 %.

Sredstva skupne porabe so se povečala za 34,3 % kar je v okvirih predvidenih z revalorizacijo programov družbenih dejavnosti. Sredstva za zvedbo programov SIS so realno manjša za okoli 4 %. Močno so zmanjšani programi investicij. Sredstva splošne porabe so porasla za 27,4 %, vključno z 0,9 % davkom iz osebnih dohodkov za kompenzacije. Odliv sredstev v federacijo se je povečal za 58,3 %, v tem za kotizacijo 67,4 %. Sredstva splošne porabe so se realno zmanjšala za 5 %. Odliv sredstev v federacijo je realno porasel za 18 %.

V pogojih počasnejše gospodarske rasti se je zaposlenost povečala za 0,7 %, v gospodarstvu 0,5 % in negospodarstvu 2,1 %.

Zaostreni pogoji gospodarjenja, slabša oskrbljenost proizvodnje z reprodukcijskimi materiali in trganje reprodukcijskih verig so vplivali na to, da so cene na drobno porasle za 45,1 % (planirano 20 %) in življenjski stroški 42,6 %.

2. 2. Nove ocene možnih okvirov razvoja SR Slovenije v tekočem srednjeročnem obdobju

Glede na dosežena gospodarska gibanja v letu 1981, ob upoštevanju materialnih okvirov razvoja za leto 1982 izhaja, da v SR Sloveniji ne bo mogoče doseči vseh s planom začrtanih ciljev in da bo treba nekatera planska predvidevanja spremeniti.

Družbeni proizvod naj bi v letih 1981—1985 naraščal povprečno letno po 2 % (po planu 3,5 %), industrijska proizvodnja 2,7 % (po planu 3,6 %), zaposlenost 1,1 % (plan 1,8 %) in produktivnost dela 1,1 % (plan 1,8 %).

Povprečna letna rast izvoza naj bi se povečala od 8 % na 10 % in uvoza od 1 % na 3,1 %.

Delež investicij v osnovna sredstva v družbenem proizvodu se bo znižal od 26,7 % na 25,4 %, v tem gospodarstvo od 17,6 % na 17,5 % in negospodarstvo od 9,1 % na 7,9 %.

Zaradi močnega padca sredstev osebnih dohodkov v letu 1981 (— 8,4 %) bi naj bila povprečna letna rast — 0,2 % (plan 3,1 +), v letih 1983—1985 pa bi ta povprečno letno naraščala 2,6 %.

Sredstva samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti se realno ne bi povečevala (plan 3,1 %), vendar bi zaradi padca v letu 1981 in 1982 v letih 1983—1985 realno naraščala povprečno letno 2,3 %.

Sredstva splošne porabe naj bi prav tako ostala v tem srednjeročnem obdobju realno na istem nivoju (plan predvideva 3,1 % letno rast), letih 1983—1985 pa bi rasla povprečno letno za 2,3 % zaradi padca v prvih dveh letih srednjeročnega obdobja.

V srednjeročnem obdobju bo predpisana amortizacija gospodarstva porasla za 80 % kar bo povzročilo realno zmanjšanje dohodka.

Povečanje sredstev amortizacije tudi v družbenih dejavnostih bo zahtevalo bistvene spremembe v gospodarjenju s sredstvi, zato bo potrebno medsebojno povezovanje in združevanje sredstev zaradi smotrnega izkoriščanja sredstev.

Po novi oceni naj bi se povečala sredstva za reproduktivno sposobnost gospodarstva, manj pa bo domačih in tujih kreditnih sredstev in zaradi tega bodo v globalu razpoložljiva sredstva za reprodukcijo zmanjšana. Manj bo tudi sredstev na osnovi združevanja za razvoj gospodarske infrastrukture.

Se nadalje bodo prisotni pritiski na poviševanju cen v imenu ohranjanja dohodkovnega položaja in preprečevanja izgub. Večje napore bo treba vložiti v povečanje produktivnosti, ekonomično in rentabilno poslovanje. Preprečevati bo treba preveljanje posledic povišane amortizacije na rast cen.

3. SPREMENJENI OKVIRI RAZVOJA OBČINE MURSKA SOBOTA V LETIH 1981—1985

3. 1. Globalna ocena razvoja občine v letu 1981

Spremenjeni in zaostreni pogoji gospodarjenja v državi, neučinkovita politika cen, trganje reprodukcijskih verig, težave pri nabavi surovin in reprodukcijskega materiala, administrativno omejevanje uvoza, zapiranje gospodarstva v lokalne okvire in še drugi negativni pojavi so neugodno vplivali na dosežena gospodarska gibanja v občini v letu 1981.

Ob ocenjevanju uresničevanja planskih nalog in ciljev v letu 1981 ugotavljamo, da so kljub težavam in zaostrenim ekonomskim pogojem bile v precejšnji meri dosežene osnovne planske usmeritve, vendar pri nekaterih kazalcih nižja in počasnejša gospodarska gibanja od načrtovanih.

Združeno delo občine je z velikimi naporji uspelo povečati izvoz za okoli 16 % (po družbenem planu 8 %). Doseženi uvoz je realno manjši za okoli 3 % v primerjavi z letom 1981.

Industrijska proizvodnja je v letu 1981 porasla za 7 % (povprečna letna rast po družbenem planu 6 %), povečala pa se je predvsem v grafični, živilskopredelovalni, tekstilni in nekovinski industriji.

Kmetijska proizvodnja se je v letu 1981 povečala za 3 % (po družbenem planu 4 %). Po oceni je rastlinska proizvodnja porasla za okoli 2,5 % in živilnorska proizvodnja za okoli 3,5 %.

V gospodarstvu občine je porasel družbeni proizvod za okoli 1 % (povprečna letna rast po družbenem planu 5,5 %).

Na tako rast je vplival velik padec realnega družbenega proizvoda, gradbeništvu, stanovanjsko-komunalne dejavnosti, obrti in vodnega gospodarstva.

Število zaposlenih se je v občini povečalo za 321 delavcev ali za 1,9 % (povprečna letna rast po družbenem planu 4 %), v gospodarstvu 238 ljudi ali za 1,7 % (po družbenem planu 4,4 %) in v negospodarstvu 83 delavcev ali 2,8 % (po družbenem planu 2,2 %).

Izplačila za investicije v osnovna sredstva so v letu 1981 nominalno porasla za 5 %, v tem gospodarske investicije za 4 %, gospodarska infrastruktura 2,2 % in družbene dejavnosti 25 %. Zaradi močne rasti cen so investicije realno padle za 28 %, v gospodarstvu za 27 %, gospodarski infrastrukturi za 30 % in družbenih dejavnostih za okoli 14 %. Do zmanjšanja investicij je prišlo predvsem na področju trgovine, prometa, gostinstva in cestno-komunalne dejavnosti.

Sredstva za osebne dohodke so v globalu porasla v načrtovanih okvirih za leto 1981. Povprečni osebni dohodki na delavca so se povečali v občini za 27 %, v gospodarstvu 28,1 % in negospodarstvu 21,9 %. Realni osebni dohodki so zmanjšani za 10,9 %, v gospodarstvu 10,2 % in v negospodarstvu za 14,5 %.

Sredstva skupne porabe SIS družbenih dejavnosti so v letu 1981 nominalno porasla za 32 %, enaka rast je bila dosežena pri sredstvih za dejavnost predvsem zaradi močnega povečanja v zdravstvu 38,4 %, v ostalih interesnih skupnostih pa so ta porasla za 29 %. Sredstva za izvedbo programov so v globalu realno manjša za okoli 6 %.

Sredstva splošne porabe v občini so se v letu 1981 nominalno povečala za 17 % toda realno padla za okoli 12 %.

Izvajanje investicijskih in ostalih nalog v gospodarstvu, gospodarski infrastrukturi in družbenih dejavnostih družbenega plana občine za obdobje 1981—1985 v letih 1981 je prikazano v Analizi gospodarskih gibanj in uresničevanju družbenega plana občine Murska Sobota za obdobje 1981—1985 v letu 1981.

3. 2. Nove ocene možnih okvirov razvoja občine MURSKA SOBOTA v tekočem srednjeročnem obdobju

Glede na dosežena gospodarska gibanja v občini v letu 1981, nižja načrtovana gibanja v letu 1982 od srednjeročnih načrtovanih gibanj, ob upoštevanju spremenjenih in zaostrenih pogojev gospodarjenja z večjim poudarkom na izvoz usmerjenega razvoja in zmanjšanih materialnih okvirov srednjeročnega razvoja v republiki in državi izhaja, da v občini ne bo mogoče doseči vseh z družbenim planom načrtovanih gibanj in nalog in da bo treba planska predvidevanja znižati.

Ocenjujemo, da bi v spremenjenih pogojih in možnostih bilo mogoče v tekočem srednjeročnem obdobju v občini doseči naslednja gibanja:

Družbeni proizvod naj bi naraščal povprečno letno 3 %, industrijska proizvodnja 4,5 %, zaposlenost 2,5 %, v tem gospodarstvo 2,5 % in negospodarstvo 1,6 % in produktivnost dela 1 % (po družbenem planu 2 %).

Povprečna letna rast izvoza naj bi se povečala od 8 % na 10 % in uvoza od 1 % na 3 %.

Delež investicij v osnovna sredstva v družbenem proizvodu se bo znižal od 29 % na 27,6 %, v tem gospodarstvo od 19,7 % na 19,5 % in negospodarstvo 9,3 % na 8,1 %.

Zaradi močnega padca sredstev osebnih dohodkov v letu 1981 bi naj bila v srednjeročnem obdobju povprečna letna rast 1 % (po planu 4,8 %) s tem, da pa bi v letih 1983—1985 povprečno letno naraščala 4,6 %. Povprečni osebni dohodki na delavca naj bi v letih 1981—1985 zaradi močnega padca v letu 1981 povprečno letno padli za okoli 1 %.

Sredstva samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti se realno ne bi povečevala (po planu 4,8 %), vendar bi pa zaradi padca v

letu 1981 in 1982 v letih 1983—1985 realno naraščala povprečno letno 2,9 %.

Sredstva splošne porabe naj bi prav tako ostala v tem srednjeročnem obdobju realno na istem nivoju (povprečna letna rast po planu 4,8 %), v letih 1983—1985 pa bi naj rasla povprečno letno za 5 % zaradi padca v prvih dveh letih.

V skladu z usmeritvami in zakonskimi določili se bodo tudi v gospodarstvu občine v prihodnjih letih občutno povečala amortizacijska sredstva na osnovi predpisanih stopenj, kar bo povzročilo realno zmanjšanje dohodka in s tem zmanjšanje možnosti financiranja vseh oblik porabe.

V gospodarstvu pa bo treba še nadalje krepiti akumulacijo in izboljšati reprodukcijsko sposobnost na osnovi ustvarjenih lastnih sredstev,

saj bo zaradi novih pogojev domačih in tujih kreditnih sredstev manj na voljo kot jih je bilo v preteklosti, njihova cena pa bo tudi neprimerno višja.

V občini bo tudi manj sredstev za investicije, predvsem na osnovi združevanja za razvoj gospodarske infrastrukture (zlasti za cestno-komunalno in ptt dejavnost).

Glede na zožene možnosti financiranja bo treba pri vseh nosilcih planiranja ponovno preveriti vse načrtovane investicije in njihove prioritete, nekatere investicije pa tudi prenesti na kasnejše obdobje.

V poslovanju bo treba vložiti večje napore v povečanje produktivnosti, ekonomičnosti poslovanja ter smotrno trošenje vseh družbenih sredstev.

OCENA GLOBALNIH OKVIROV RAZVOJA OBČINE V OBDOBJU 1981—1985

	Družbeni plan 1981—85	Dosež. 1981	Resol. 1982	Ocena možn. razv. 83/85	Nova ocena mož. razv. 81—85
Družbeni proizvod	5,5	1	2	3,9	3
Industr. proizvod.	6	7	2,5	4,8	4,5
Kmetijska proizv.	4	3	4	4,3	4
Zaposlenost	4	1,9	2	3,0	2,5
Izvoz	8	16	13	9,2	10
Produkt. dela gosp.	2	0	1	1,3	1
Sred. oseb. dohodkov	4,8	—9	0	4,6	1
Sred. skupne porabe	4,8	—6	—2,6	2,9	0
Sred. splošne porabe	4,8	—12	—3,7	5	0
Delež inv. v osnov. sred. v PD	29	22,0	21,7	31,6	27,6
— gospodarstvo	19,7	14,9	15,3	22,5	19,5
— gosp. infrastr.	7,2	4,9	4,3	7,0	6,0
— družb. dejavn.	2,1	2,2	2,1	2,1	2,1

— cene 1980
— stop. rasti
v %

4. DOPOLNJEVANJE PROSTORSKEGA VIDIKA RAZVOJA SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV

V skladu z zakonom o sistemu družbenega planiranja je treba v družbenem planu zajeti celoto družbenih odnosov, način reševanja nalog in materialne obveznosti pa opredeliti v dogovoru. Dogovor o temeljnih družbenega plana občine naj obravnava konkretne naloge, nosilce in obveznosti, v tem pa tudi prostorske naloge, ki naj bodo konkretno lokacijsko, količinsko in kakovostno izražene.

V planskih dokumentih morajo biti točno opredeljene razmejitve območij za kmetijstvo, poselitve in infrastrukturo.

Po oceni republiških planskih organov se ugotavlja, da so v občinskih planskih dokumentih na področju prostorskega vidika prisotne naslednje

pomanjkljivosti: ni jasno ali gre za prejeta politiko ali samo za strokovno zamisel, ni razvidno kdo je nosilec nalog in usmeritev, ni razvidno v katerih planskih dokumentih je nosilec planiranja prevzel določene obveznosti, ni upoštevano, da plan ne prikazuje primarnih naravnih danosti, ampak družbene odločitve, kaj se bo s temi danostmi naredilo, ni razvidno, za katere aktivnosti so se nosilci planiranja odločili — organizacijske ali investicijske.

Glede na zakon o planiranju je treba občinske planske dokumente dopolniti po predpisani obvezni enotni metodologiji. Dopolnitve se nanašajo na prostorsko usklajevanje funkcij in rabe posameznih območij tudi pri samoupravnih interesnih skupnostih.

Pri izvajanju prostorskega vidika družbenega planiranja so povzročale probleme tudi pomanjkljivosti v zakonodaji. Normativno še ni urejeno urejanje prostora (zakon o urejanju prostora).

Predlog stališč za spremembo in dopolnjevanje planskih aktov v občini Murska Sobota za obdobje 1981 — 1985

Na osnovi ocenjenih možnosti in pogojev razvoja Skupščine občine Murska Sobota s temi stališči opredeljuje izhodišča in usmeritve za dopolnjevanje in spreminjanje srednjeročnih planskih aktov v občini Murska Sobota skladno z načelom kontinuiranega planiranja.

Spremembe nekaterih ključnih pogojev gospodarjenja in razvoja v Jugoslaviji v prvem letu srednjeročnega obdobja so spremenile osnove planov predvsem glede ekonomskih odnosov s tujino in oblikovanja razpoložljivih sredstev. Pokazale so se tudi neusklajenosti planskih usmeritev in nalog predvsem tam, kjer so bili plani preveč odraz želje oziroma ni bilo zadostnega dogovarjanja in sporazumevanja v času njihovega sprejemanja.

Visoke obveznosti za odplačevanje tujih kreditov v prihodnjih letih ter usmeritev na manjšo odvisnost prihodnjega razvoja od nadaljnjega zadolževanja narekujejo združenemu delu v SR Sloveniji, da ustvari suficit v takoj manjši s tujino. Zato je nujna tudi v občini odločnejša usmeritev vseh nosilcev razvoja v izvoz na konvertibilno področje in izbolj-

šanje zunanje likvidnosti. Takšna usmeritev narekuje intenzivnejše dohodkovno, proizvodno in tehnološko povezovanje združenega dela na samoupravnih osnovah v celotni državi.

Vsi nosilci samoupravnega planiranja morajo preveriti svoje razvojne možnosti in če je potrebno dopolniti svoje planske akte, vendar ne s pasivnim prilagajanjem, ampak z akcijo za učinkovito obvladovanje zaostrenih gospodarskih razmer. To pomeni, da ni potrebno avtomatično spreminjati planskih aktov zaradi sprememb, ampak storiti vse, da se začetni cilji v celoti uresničijo. V kolikor to ne bo možno, je treba planske usmeritve prilagoditi realnim možnostim. Pri tem pa je treba v planske akte vnesti vse tisto, kar pri sestavi iz različnih vzrokov ni bilo zajeto.

V celotnem združenem delu se mora uveljaviti trajnejša usmeritev izvoza blaga in storitev na konvertibilno področje. Vključiti se morajo tudi tiste organizacije združenega dela, ki so se doslej uveljavile samo na domačem tržišču.

V proizvodnih in dohodkovnih povezavah morajo organizacije združenega dela krepiti odnose pri skupni proizvodnji

blaga in storitev za izvoz. Na tej osnovi morajo usklajevati uvozne potrebe in usmeritvam v izvoz prilagoditi nove programe. Te temeljne usmeritve naj bodo izhodišče za presojo možnosti razvoja vsake organizacije združenega dela.

Manjši obseg sredstev za investicije zahteva nadaljnjo selekcijo in družbeno verifikacijo na osnovi zaostrenih kriterijev investiranja. Pospešiti je potrebno pripravo in izvajanje investicijskih programov proizvodnje za povečanje izvoza na konvertibilno področje in v razvoj primarne kmetijske proizvodnje. Sredstva za izvajanje teh programov je treba zagotavljati predvsem s samoupravnim združevanjem sredstev za izvajanje skupnih razvojnih interesov.

Z usmeritvami za razporejanje dohodka bomo v obdobju 1983—1985 nadaljevali s stabilizacijskimi prizadevanji in povečanjem reprodukcijske sposobnosti združenega dela. Okrepiti bo treba prizadevanja za stimulatивnejšo delitev sredstev za osebne dohodke. Rast realnih osebnih dohodkov bo v naslednjih letih srednjeročnega obdobja sledila rasti produktivnosti dela, pri čemer bo treba ustrezneje opredeliti in uveljaviti osnove in merila za nagrajevanje po delu in rezultatih dela.

Nadaljevati bo treba z omejevanjem splošne porabe.

Nosilci planiranja morajo izvajanje svojih programov prilagoditi razpoložljivim sredstvom, programe za katere pa niso zagotovljena sredstva je treba zamakniti v prihodnje srednjeročno obdobje ali jih opustiti.

Spremembe in dopolnitve družbenega plana občine morajo potekati skladno s spreminjanjem in dopolnjevanjem planskih aktov posameznih nosilcev planiranja. Postopek za spremembe in dopolnitve planskih aktov je enak postopku, ki velja za njihovo sprejemanje. Celotno akcijo je treba izpeljati racionalno, da bodo v skladu z načelom kontinuiranega planiranja spremembe izvedene le na bistvenih točkah in v predvidenih rokih.

V organizacijah združenega dela je treba ponovno preveriti osnovne usmeritve in proporce svojih planov, predvsem razmerja med izvozom in uvozom, devizni učinek ter planirane investicije s poudarkom na izvozu in realno razpoložljivih sredstvih za njihovo izvedbo. Oceniti je treba učinke sprememb amortizacijskih stopenj in njihov vpliv na politiko delitve dohodka. Ponovno preveriti bilančno pokritje, možnost zagotavljanja kadrov, energije, surovin in reprodukcijskega materiala, deviz, prostora in sredstev za enostavno in razširjeno reprodukcijo.

V bankah bo potrebno pripraviti nove bilančne ocene o oblikovanju sredstev, naložbe pa osredotočiti predvsem na tiste razvojne naloge, ki lahko prispevajo k izvajanju ključnih

razvojnih usmeritev skladno z načrtanimi prednostnimi nalogami.

Porabniki in izvajalci v SIS materialne proizvodnje bodo morali prilagoditi porabo za razvoj dejavnosti zoženim materialnim možnostim in poiskati možnosti za krčenje svojih programov. Poskrbeti za racionalno trošenje razpoložljivih sredstev in poslovanje.

Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti morajo poskrbeti za smotrno rabo sredstev, preveriti obseg sprejetih razvojnih programov, standardov in normativov. V zaostrenih razmerah se bo treba zavzemati za pridobivanje sredstev po načelu solidarnosti za zajamčene programe in v večji meri uveljavljati neposredno svobodno menjavo dela. Ponovno bo treba preveriti obseg skupnih programov, za katere se združujejo sredstva po načelu vzajemnosti na ravni republike.

V krajevnih skupnostih bodo morali ponovno preveriti predvidene investicije na osnovi samoprilspevkov in drugih virov. Poudarek bo treba dati zagotavljanju socialne varnosti krajanov na osnovi njihovega celovitega materialnega položaja.

V občini bomo morali dogovor o temeljnih družbenega plana občine dosledno oblikovati na samoupravnih sporazumih o temeljnih planov, kar bo planskim aktom v občini zagotavljalo realnost glede materialnih okvirov za njihovo izvedbo. Preveriti bo treba predvidene investicije in programe na področju skupne in splošne porabe ter jih uskladiti z novimi ocenjenimi možnostmi. Dopolniti in konkretneje opredeliti prostorski vidik razvoja v družbenem planu občine.

Skupščina občine Murska Sobota poziva delavce organizacij združenega dela, da v postopku preverjanja svojih planov oz. njihovem spreminjanju in dopolnjevanju v cilju povečanja izvoza prevzamejo svoj del nalog in odgovornosti za uresničevanje skupno dogovorjenih usmeritev v celotni Jugoslaviji. Skupni cilj je, da z večjo in učinkovitejšo usmeritvijo v izvoz ustvarjamo pogoje za potreben uvoz in tekočo gospodarsko rast na kvalitativnih osnovah, ki bo omogočala izvajanje zahtevnih izvoznih nalog, boljše in stabilnejše oskrbo domačega trga, zaposlovanje naravnega prirasta prebivalstva in učinkovitejše razreševanje neskladnosti dosejanega razvoja.

Nadalje se pozivajo organizirane subjektivne sile v vseh okoljih in ravneh odločanja, da svoje razvojne odločitve preverijo z vidika stabilizacijske politike in vključevanja v mednarodno menjavo ter zaostrijo družbenopolitično in materialno odgovornost za racionalno uporabo družbenih sredstev in za izvajanje sprejetih usmeritev, dogovorov in sporazumov.